

Un număr vechiu 7 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: N. C. ȘCHINA

COMITETUL :

D. NEGULESCU, Profesor la Facultatea de drept din București

GR. CONDURATU
Consilier la Curtea de Apel
din BucureștiALEX. CERBAN
Dr. în Drept din Paris
Profesor UniversitarALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
AvocatTR. ALEXANDRESCU
Prim-Președinte
Tribunalului TeleormanV. ANGHELOVICI
Dr. în Drept din Paris
Jud. Trib. IlfovEUG. EMMANUEL
Dr. în Drept din Paris
Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Șeful Statisticii Judiciare

ABONAMENTUL

Un an p. Bănci, Case Comerc. și Autorit. 300 lei
„ Magistrați și Avocați . . . 150 „
6 luni prețul cel de sus pe jumătateAPARE ODATA PE SAPTAMANA
sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI, 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

Către abonați

Din cauza lipsei de hârtie nu am putut încă pune în lucrare Tablele de materii ale „Curierului Judiciar” pe anii 1916, 1919 și 1920.

În curând însă având a ne sosi un transport de hârtie, vom începe a tipări mai întâi Tabla pe anul 1916, apoi pe 1919 și pe urmă cea pe 1920.

Aceste table, după sistemul cum se lucrează la noi, este un adevărat repertoriu juridic.

PREȚUL fiecărei table se va anunța la apariție și cei cari vor dori a și-o procura va trebui să trimită costul ei prin mandat poștal.

Rugăm pe onorații noștri abonați a nu da încă la legat colecțiunile până ce nu-și vor procura tablele la apariție.

Reamintim că din colecția anului 1920 No. 50 este sărit, din eroare, paginația însă urmează regulat dela No. 49 la No. 51. Deci să nu ni se mai ceară de abonați.

SUMAR

— *Natura dreptului de retenție, Teoria realității și personalității* de d-l Trajan Alexandrescu, Prim-președinte Trib. Teleorman.

JURISPRUDENȚA :

— Înalta Curte de Casație s. I: *Societatea Isvor-Svornost cu Victorina Lazukovsky*. (Dacă se aplică, în ce privește achitarea cotizațiilor lunare de către membrii unei societăți de asigurare mutuală, dispozițiunile excepționale ale moratorului?), cu o Notă de d-l dr. avocat Eug. Emmanuel;

— Trib. Prahova s. I: *Maria G. Niță și alții cu Soc. Româno-Americană*. (Contestațiile făcute de terți la executarea hotărârilor de consolidare petrolieră sunt admisibile în principiu), cu o Notă de d-l avocat N. G. Marinescu;

— Judecătoria Ocol I. București; *Elena și D. Soare cu Alexandra Stoicescu*. (Imobil dotat, înstreinare nelegală. Dacă soțul poate ataca actul? Vânzarea lucrului altuia. Dacă este valabilă când nu se transferă imediat proprietatea? Lipsa transcripțiunei atinge valabilitatea actului încheiat?), cu o Notă, de C. G. L.

Rugăm pe d-nii magistrați și avocați a ne trimite scrise pe câte o pagină, descifrabil, hotărârile instanțelor judecătorești cari rezolvă chestiuni de drept discutabile, pentru a le putea publica în **Curierul Judiciar**. Cele mai importante vor fi publicate însoțite de note.

NATURA DREPTULUI DE RETENȚIE

TEORIA REALITĂȚII și PERSONALITĂȚII

I) *Considerațiuni generale*. II) *Realitatea dreptului de retenție*. III) *Critica argumentelor invocate în teza realității*. IV) *Teoria personalității dreptului de retenție*. V) *Opiniune intermediară*. VI) *Interesul practic al caracterizării*.

I. Considerațiuni generale.— O parte dintre reprezentanții doctrinei atribue dreptului de retențiune un caracter real cu efect de opozabilitate nu numai față de debitor, dar și față de terți.

Un alt sistem îmbrățișează părerea personalității fără ca, cu toate acestea, acei care îl profesează să-i recunoască consecințe uniforme.

Opiniunile se diferențiază, în acest de al doilea sistem, în ceea ce privește sfera opozabilității dreptului: Unii limitându-i efectele numai la raporturile dintre debitor și creditorul retentor, iar alții extinzându-le și contra terților, cum ar fi, de exemplu, achizitorii lucrului supus retențiunei sau creditorii cari au urmărit vânzarea.

II. Realitatea dreptului de retențiune, este susținută de o parte a doctrinei¹⁾ și a primit uneori, și consacrară jurisprudenței²⁾ și în temeiul următoarelor argumente:

1) Dreptul de retenție ar fi inutil dacă i s'ar tăgădui caracterul realității;

2) Tradițiunea juridică și lucrările preparatorii ale codului autoriză această teză;

1) Guillaud, *Traité du droit de rétention*, No. 28 și urm. și No. 117-118; Glasson, *Droit de rétention*, p. 35; Valette, *Privileges et hypothèques* No. 7; Cabrye, *Droit de rétention*, No. 69 și 74; Mourlon, *Répétitions écrites sur le droit civil*, III, No. 1244-1245 și *Examen critique du Commentaire de Troplong*, II, p. 663; P. Pont, *Petits Contrats*, II, No. 1292; Merlin, *Droit de rétention*, No. 231; Thézard, *Privileges et hypothèques*, No. 28; Duranton, XIX No. 8; Pandectes françaises vol. 50, p. 208; Corneliu Botez, *Doctrina asupra dreptului de retenție*, *Pagini juridice* No. 56/1910, p. 441; Al. Lăzărescu, *Curierul Judiciar*, No. 85-86/920, p. 690.

2) C. Apel Iași II, No. 140/882, *Dreptul*, 1882, p. 668; Cas. II, 16 Mai 1903, *Buletin*, p. 737; Trib. Covurlui II, 10 Nov. 1908, *Dreptul* No. 81/908, (sub președenția d-lui C. Botez).

3) Oposabilitatea lui față de terți îi creiază o asemănare cu anticheza care, netăgăduit, este un drept real;

4) Echivalența finală a acestui drept cu un privilegiu și, deci, recunoașterea aceleiași caracter ca și privilegiilor, drepturi, prin excelență, reale.

III. Critica argumentelor invocate în teza realității.—Nici unul din argumentele de mai sus nu au rezistat criticei. În adevăr:

1) Utilitatea dreptului de retențiune se poate concepe și fără atribuirea unui caracter real. Reducându-se dreptul de retențiune la aceea ce este în realitate — un simplu refuz legitim de restituire și o imposibilitate de deposedare coercitivă — utilitatea lui practică e tot atât de mare.

2) Tradițiunea juridică și opiniunile izolate ale unora din jurisconsulți cari au participat la lucrările pregătitoare ale codului, învederează cel mult absența unei concepțiuni precise doctrinale asupra materiei fără a putea face, însă, autoritate. (Planiol, II N. 2536).

3) Oposabilitatea dreptului față de terți nu constituie un argument în sprijinul realității, căci și unele drepturi personale, cum e locațiunea, produc același efect, cum este în cazul indicat de art. 1441 c. civil.

Apropierea, ce se face între dreptul de retențiune și contractul de antichează din care decurge, de asemenea, un drept de retențiune, nu poate duce la concluziunea realității, de oare-ce oposabilitatea ce caracterizează anticheză nu derivă din dreptul de retenție, care este un atribut dependent al dreptului principal, ci din însuși dreptul special de anticheză al cărui caracter real este indiscutabil (art. 1697 c. civ.)³⁾ Oposabilitatea dreptului de retenție se poate explica deci, și fără conceptul realității. De altfel, credem că, în mod impropriu se întrebuintează, aici, cuvântul de oposabilitate, de oarece repercusiunea dreptului, în raporturile dintre retentor și alte persoane de cât debitorul, se explică nu prin caracterul de oposabilitate generală, inerent drepturilor reale, ci prin împrejurarea că pretenșii terți, cari suferă oposabilitate, sunt de fapt adevărați *ayante-cause* cu titlul particular și continuatori, deci ai persoanei juridice a aceleia contra căruia dreptul de retenție a fost original, valorificat, având obligațiunea de a suferi toate modificările și fluctuațiunile patrimoniale făcute de autorul lor cu privire la obiectul transmis, întru cât aceste modificări ar fi de bună cre-

dință și anterioare transmisiunii dreptului particular ce li s'a concedat.⁴⁾

4) Dreptul de retențiune nu este un privilegiu, pentru că el nu conferă retentorului dreptul de a vinde imobilul. Aceea ce caracterizează privilegiul este posibilitatea pentru titularul dreptului de a urmări vânzarea bunului din moment ce creanța sa a devenit exigibilă.

Dacă retentorul ar cere, însă, vânzarea, consecința va fi o renunțare implicită la dreptul de retențiune și pierderea preferinței indirecte de a fi plătit înaintea altor creditori, suferind, astfel, concursul tuturor creanțelor înscrise în tabloul de ordine.⁵⁾

În afară de aceasta, retentorul nu are un drept de *suită* cum au creditorii privilegiați. Dreptul său se stinge odată cu pierderea posesiunii lucrului, dacă ea este voluntară sau consecința culpei sau neglijenței sale și această decădere subsistă chiar dacă, ulterior, retentorul ar recăpăta posesiunea.⁶⁾

A se recunoaște, acestui drept, un caracter real este a'i conferi, implicit, atributele unui privilegiu. Aceasta ar fi, însă, inadmisibil față de dispozițiunile art. 1719 c. civ. după cari privilegiile rezultă numai din lege, constituind o particularitate firească, determinată de calitatea unor anumite creanțe și după cari, de asemeni, regula generală a dezinteresării creditorilor este analogia dacă nu există între ei cauze legitime de preferință.

IV. Teoria personalității dreptului de retențiune, e susținută de o altă parte a doctrinei,⁷⁾ și constituie se pare, soluțiunea la care s'a oprit până acum Curtea noastră de Casație și o parte dintre instanțele de fond.⁸⁾ Argumentele aduse în teza personalității sunt:

1) Absența dreptului de *suită*, care este un atribut esențial și fonciarment caracteristic al drepturilor reale, fiind în genere, recunoscut că retentorul nu are, în caz de pierdere a pose-

4) Planiol I, N. 304-305, II, N. 2536; De Loynes, *Privileges et hypothèques* N. 228 și 245; Duranton, XIX N. 8. Mourlon, *Répétitions* III, N. 1244; Pont, *op. cit.* II, No. 1292;

5) Baudry-Lacantinerie, *Précis de droit civil*, II, N. 1342; Mourlon, *Répétitions*, N. 1245; Planiol, II, N. 2531-2532.

6) Alexandresco, X, p. 350 și numeroasele indicațiuni doctrinale: Aubry et Rau, III, N. 256, ed. 5-a; Th. Hue, VII, N. 174;

Vezi, Guillaud, *op. cit.* p. 98; *Répertoire Sirey, Retention*; Cas. S. I. N. 265/1890, Bulletin, p. 807.

7) Laurent, XXIX, No. 292; Aubry et Rau, III, No. 256 bis; Baudry et Loyas, *Nantissement*, I, No. 227; Lacombière, *Théorie et pratique des obligations* II, No. 46, art. 1186; Troplong, *Nantissement*, No. 442 și 552; idem, *Privileges et hypothèques* I, No. 255.

8) Cas. I, No. 215/377, *Bul.* p. 220; C. Apel Iași I, 25 Aprilie 1895, *Dreptul* No. 85/895; Cas. I, No. 265/890, *Bul.* pag. 807; Cas. I, 18 Dec. 1890, *Dreptul* No. 62/890; Trib. Teleorman s. I, 19 Sept. 908, *Curierul Judiciar* N. 85-86/920, idem 3 Dec. 1920. (nepublicată).

3) Planiol, II N. 2536; Pandectes franc. *Répertoire, Adjudications mobilières* No. 397; vezi, asupra controversei Dalloz, *Nouveau code civil annoté* IV, art. 2094, N. 44-52 și Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și pr. a dr. civ.* vol. III, parter I, p. 343; X, p. 344-350; XI, p. 220 și urm. și în *Dreptul* No. 20/1910, p. 231.

siune, decât numai o acțiune posesorie, cu privire la imobile, și o acțiune de revendicare mobilă atunci când mobilele supuse dreptului de retenție au eșit din posesiunea sa printr'unul din cazurile prevăzute de art. 1909 c. civ.⁹⁾

2) Imposibilitatea ipotecării dreptului de retențiune;

3) Lipsa preocupării legiuitorului de a organiza condițiunile de publicitate ale dreptului, după cum a făcut pentru drepturile reale ca o garanție pentru terți și ca o afirmațiune expresă a spiritului legislațiunilor moderne, ce numai admite vechiul concept al clandestinității drepturilor reale.¹⁰⁾

4) Origina dreptului de retențiune este un argument mai mult în favoarea personalității, de oarece dreptul de a refuza o prestațiune «până la îndeplinirea unei alte prestațiuni, este o formă deosebită a excepțiunii de dol, și excepțiunea de dol face parte din dreptul comun. — Precăderea între creditori e o pură mișcare reflexă a excepțiunii de dol, o înrăurire ce o exercită, o faptă juridică peste sfera ei de acțiune, determinată de lege sau de intențiunea directă a făptuitorului.»¹¹⁾

În adevăr, dreptul de retențiune izvorăște din principiul înscris în art. 970 c. civ. conform căruia convențiunile trebuiesc executate cu bună credință și din regulile formulate în art. 1020 și 1021, cari deși se ocupă, în special, de îndeplinirea obligațiunilor reciproce din contractele sinalagmatice, totuși nici-un principiu de drept nu se opune ca excepțiunea de dol, cunoscută sub numele de excepțiunea *non adimpleti contractus* să poată fi invocată, cu acelaș temei, raporturilor, cu identic caracter de reciprocitate, pe cari quasi-contractul îmbogățirii fără cauză le creează între detentorul ce reclamă dreptul de retențiune și revendicantul reclamant, care s'ar îmbogați, pe nedrept în dauna altuia dacă, prin admiterea acțiunii, ar dobândi proprietatea și posesiunea unui lucru, a cărui plus-valută a fost determinată de cheltuelile făcute de retentorul părât. — Din momentul ce, între retentor și reclamant, există obligațiuni pe cari le creează quasi-contractul îmbogățirii fără cauză, dreptul de retențiune apare ca un simplu refuz de restituire, ca o simplă variantă a excepțiunii de dol, *non adimpleti contractus*, aplicată raporturilor bilaterale create, între retentor și revendicant,

pe baza și prin efectul unui quasi-contract de îmbogățire fără cauză.¹²⁾

În ultimă analiză—spune Planiol—retentorul nu poate fi obligat să cedeze posesiunea în urma unei acțiuni reale sau personale, pornită contra sa. Dreptul său, însă, se mărginește numai aici la un simplu refuz legitim de executare¹³⁾.

Dreptul de retențiune prezintă o strânsă afinitate cu dreptul de rezoluțiune, prevăzut de art. 1020 c. civ., căci este logic să se admită că dacă un contractant poate cere restituirea prestațiunii făcute, în cazul când partea cealaltă nu și-a îndeplinit angajamentul, cu atât mai mult cuvânt poate refuza executarea obligațiunii. El este o formă îndepărtată a excepțiunii de dol din dreptul roman, „producând însă, acelaș avantaj practic ca și un drept de preferință ce ar rezulta dintr'un drept real de gaj sau de privilegiu“ (Planiol II, No. 2533).

5) Faptul că s'a recunoscut, prin art. 494 c. civ., detentorului, care a făcut, plantațiuni, construcțiuni și lucrări pe un teren strein, un drept de retențiune învederează, și mai mult, personalitatea acestui drept, de oarece dreptul real urmărind bunul în orice mâini ar fi trecut, nu ar mai fi fost nevoie de această garanție specială.

6) Împrejurarea că dreptul de retenție nu este opozabil creditorilor privilegiați și ipotecari, al căror drept real asupra imobilului, ce face obiectul retențiunii, nu poate fi înlăturat de posesiunea retentorului.

V. Opiniune intermediară asupra caracterului dreptului de retenție. Dreptul de retenție — spune d. Alexandresco — este un drept sui-generis de o natură specială. El prezintă puncte aparente de identitate cu drepturile reale, deși este lipsit de consecințele și beneficiile inerente drepturilor reale. Origina lui și natura lui intimă par a-i conferi un caracter personal, deși opozabilitatea lui este o caracteristică, proprie drepturilor reale.¹⁴⁾

A spune, însă, că dreptul de retenție ar fi un drept sui-generis este a evita obligațiunea unei precizări științifice. Adevărata natură a dreptului de retenție a fost determinată, credem, de Demolombe, care îi recunoaște un caracter provizoriu și conservator, constituind una dintre măsurile de coercițiune procedură ca și sistemul

12) Planiol, II, N. 949, 2530 și 2536; Aubry et Rau, III N. 256 bis, text și nota 5; Larombière, *op. cit.* II, art. 1186 N. 37; Al. Degré, *op. cit.* p. 473; Cas. I. No. 408/909, *Dreptul* No. 9/910.

13) Planiol, II, No. 2529 și 2533; C. Apel București I, 5 Dec. 1908, *Dreptul* 6/909.

14) Alexandresco, III, partea I, p. 343; X. p. 344—350; XI, p. 220 și urm.; idem, *Dreptul* No. 29/1910, p. 231; E. Sculi, *Dreptul de retenție*, citat de St. Scriban, în *Curierul Judiciar* No. 30/1909.

9) Vezi, *Supră* § IV, al. 4; Alexandresco, X, p. 350.

10) A. Colin și H. Capitant, *Cours élément dr. civ.* I, p. 952, ed. 919; Alexandresco, *Dreptul* No. 29/1910, p. 231.

11) Al. Degré, *Serieri juridice, Dreptul de retențiune*, vol. II, p. 471.

astreintelor care, și el, este o creațiune utilitară a jurisprudenței pe cari judecătorii le iau pentru a asigura executarea sentințelor lor.

S'a zis, cu drept cuvânt, că «o teză de drept «fără constrângere este o adevărată contradicție, iar o normă abstractă nu se transformă în drept «decât atunci când i se asociază momentul extern «al constrângerii» (Ihering).

Dreptul de retenție a fost introdus de jurisprudență—chiar și în afară de cazurile expres prevăzute de codul civil prin art. 771, 1322, 1323, 1374, 1444, 1619 și 1694—și consacrat de o mare parte a doctrinei pentru același motiv pentru care a fost introdus și sistemul arbitrar al *astreintelor* sau daunelor cominatorii, de oarece „este socialmente necesar de a se da satisfacțiune creditorului și de a se atinge scopul normal al oricărei obligațiuni, care este realizarea dreptului“.¹⁵⁾

Ca și daunele cominatorii, dreptul de retenție are un identic caracter cominator, nedeterminat, provizor, și deci revocabil, și disproporționat cu realitatea daunelor încercate de creditor, emanând, de asemeni, ca și sistemul daunelor cominatorii, nu dela funcțiunea jurisdicțională a justiției (*decisoria judicis*), ci dela puterea ei de a comanda și pune în mișcare forța socială (*imperium*).

VI. Interesul practic al caracterizării dreptului de retențiune. Se poate concepe din următoarele puncte de vedere:

1) Sub raportul posibilității de a fi invocat în instanța de apel, în cazul când i se recunoaște caracterul unei excepțiuni sau mijloc de apărare la cererea principală.¹⁶⁾

2) Sub raportul de fiscalitate, urmând ca gratuitatea prevăzută de art. 43 din legea timbrului și 33 din legea judecătoriilor de ocoale să nu fie acordate cererilor prin cari se valorifică, pe cale reconvențională, un drept de retenție decât numai atunci când i s'ar atribui un caracter real.¹⁷⁾

3) Sub raportul competenței, întrucât cererea pentru valorificarea dreptului urmează a fi adresată, conform art. 61 proced. civilă, înaintea judecătorilor competenți a judeca acțiunea pornită de creditorul sau revendicantul căruia i se opune dreptul de retenție.

4) Sub raportul regulilor de drept internațional privat, în caz de conflict între două legislațiuni

deosebite, urmând a se aplica legea teritorială ori de câteori s'ar atribui dreptului de retenție caracterul de drept real, sau de modalitate procedurală, ce indirect, tinde la obținerea execuțiunii forțate¹⁸⁾

* * *

Aceasta este starea doctrinei și jurisprudenței asupra caracterizării dreptului de retențiune.

De care parte este adevărul, dacă ne este îngăduit a ne pune această întrebare și dacă nu e îndrăzneț să credem că adevărul nu poate fi căutat și găsit decât numai în cadrul sistemelor expuse?

Ce dezolant este, pentru acei cari ne-am consacrat carierei dreptului, de a simți, zilnic, lipsa de consistență și lipsa de fixitate a doctrinelor cari rând pe rând, preocupă și stăpânesc mințile celor chemați să prindă și să rostească adevărul în apriga și necurmata luptă pentru drept. Toată dureroasa și umilitoarea relativitate a gândirii noastre—cea mai penibilă dintre infirmitățile și imperfecțiunile cu cari venim pe lume—apare în goana aceasta pentru găsirea unei formule, care să cuprindă Justul și Adevărul, idealuri veșnic plutitoare înaintea ochilor noștri fascinați și, totuși, totdeauna, impalpabile și fluide. *Grammatici certant*.

TRAIAN ALEXANDRESCU

Prim-Președinte Trib. Teleorman

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 4 Martie 1919

Președenția d-lui C. R. MANOLESCU, Prim-Președinte

Societatea *Isvor-Svornost* cu Victorina Lazukovsky

Deciziunea No. 88 *)

Societăți de asigurare mutuală. — Achitarea cotizațiunilor de către membrii. — Dacă se aplică în această privință dispozițiunile excepționale ale moratorului. — Soluție negativă.

Dispozițiunile privitoare la moratoriu nu se aplică obligațiunilor bănești la care sunt ținuți membrii unei Societăți de asigurare mutuală față de asociație, atunci când statutele Societății, cari formează legea părților, nu autoriză o urmărire judecătorească pentru realizarea cotizațiunilor, ci prescrie, ca singură sancțiune a neplății la termen a ratelor, decăderea din dreptul sau beneficiile asigurării, de oarece în acest caz nu poate fi vorba de obligațiunile civile, care să dea naștere la acțiuni în justiție, singurele pe care legea și decretale de moratoriu le-au putut viza.

15) V. E. Garsonnet et Cézair-Bru, *Précis de procédure civile*, p. 71, No. 85; Planiol, II, No. 210 și trimiterile jurisprudențiale; A. Colin et. H. Capitant, II, p. 33/36; cpr. Aubry et Rau, IV, No. 299; Laurent XVI, No. 300; Huc, VII, No. 136 și 145.

16) C. Apel București, I, 5 Dec. 908, *Dreptul* No. 6/1909.

17) Trib. Teleorman I, No. 65/1918, *Curierul Judiciar*, No. 85-86/1920; Cas. I. No. 356/1920, *Curierul Judiciar* 81-82 din 1920.

18) Jules Valéry, *Manuel de droit intren. privé* No. 583. 616, 619, 624, 710 și 947; Despagnet, *Précis de dr. intern. pr.* p. 1156-1157; Baudry et Lognes, *op. cit.* No. 251; Guillovard, *op. cit.* No. 37; Laurent, *Droit civil international* VII, p. 407; Niboyet, *Conflits des lois relatif aux meubles*, p. 235; *Journal Clunet*, anul 1887, No. 84 și anul 1892, No. 928; *Dalloz Périod.* 1892, II, No. 193.

*) Dată după divergență.

Curtea, deliberând,

Asupra motivelor de casare :

1) «Exces de putere și violarea dispozițiilor din Decretul Regal cu No. 3100 din 12 Noembrie 1916, publicat în «Monitorul Oficial» cu No. 183/916 și a art. 12 din statutele Societății noastre.

«Menționatul Decret Regal, între altele glăsuiește «Se acordă etc. etc.»... pentru îndeplinirea angajamentelor bănești provenite din afaceri comerciale sau civile, din creanțe ipotecare, sau de orice altă natură, contractate în țară sau în străinătate, înainte de publicarea acestui decret, direct sau prin reprezentanții sau prepuși din țară și plătibile în țară sau străinătate, precum și pentru plata datoriilor către Stat, județ sau comună derivând din impozite sau orice alt titlu, o amânare de plată până la o lună după trecerea armatei pe picior de pace.

«Oricât de largi sunt termenii decretului care stabilesc moratorul general, ei însă nu se raportează de loc la cotizațiunile pe care membrii unei mutualități din care fac parte, fiindcă aceste cotizațiuni nu sunt angajamente bănești provenite din creanțe ipotecare sau de orice altă natură, de oarece, în caz de neplata la timp a acestor cotizațiuni, statutul Societății noastre de înmormântare «Isvor-Svornost» din București secția B. care este legea părților, nu constituie un titlu în virtutea căruia să putem exercita o urmărire judecătorească pentru realizarea cotizațiilor rămase în suferință, și nici nu ne dau dreptul de a chema în judecată pe membrii care nu le-au plătit; sancțiunea neplății cotizațiilor fiind aceea prevăzută de art. 12 din zisele statute care sună astfel: «membrul care va rămâne în urmă cu plata cotizațiunilor datorând o sumă mai mare de zece lei, va pierde dreptul de ajutor în caz de moarte».

«Cele ce preced învederează că prisoșință, că legiuitorul prin Decretul Regal sus specificat, a avut în vedere numai obligațiunile civile, pe când cotizațiile mutualității noastre, atât prin natura lor, cât și conform statutelor, nu pot fi socotite ca obligațiuni civile, pentru că pe membrii care nu voese a plăti cotizațiunile, nu-i putem constrânge, ca să le plătească prin o acțiune în justiție.

2) «Exces de putere și violarea principiilor de drept care guvernează materia asociațiunii de asigurare mutuală și a statutelor Societății noastre.

«Scopul Societății noastre, după cum îl explică statutele, este, că în schimbul unei cotizațiuni ale membrilor, să le asigure acestora un ajutor de înmormântare.

«Societatea noastră are prin urmare caracterul bine definit al unei mutualități în sensul modern al cuvântului.

«Ca toate mutualitățile și societatea noastră ființează pe temeiul «do ut des».

«Pentru ca Societatea să poată face față angajamentelor ei, trebuie ca și membrii să se conformeze statutelor. Tribunalul prin hotărârea atacată de noi cu recurs, nu ține de loc seama de aceste sănătoase principii de drept, care guvernează materia mutualităților, principii fără de care nu poate exista o mutualitate, ci hotărăște că moratoriul general îndrituiește pe un societar, care nu și-a plătit cotizațiile, de a putea cere și obține dela justiție ajutoarele acordate lui de art. 14 din statutele Societății;

«Cum ar mai putea însă în acest caz, Societatea noastră și toate mutualitățile în general ca să mai corespundă scopului specificat în art. 257 din codul comercial, de a împărți între asociați, daunele cauzate prin riscurile care sunt obiectul asociațiunii?

«Soluțiunea dată de tribunal favorizează prin urmare desființarea mutualităților, tocmai într'un timp când rațiunea lor de a fi și de a corespunde scopului pentru care a fost înființată de legiuitor este mai învedereată și mai trebuincioasă decât ori când».

Curtea, deliberând

Având în vedere sentința supusă recursului din care se constată că Iosef Fonaghi, în calitate de tutor și Victorina Lazukowsky, au chemat în judecată la 22 August 1917, pe Societatea «Isvor-Svornost» secția B. din București, spre a fi obligată a le plăti suma de 300 lei, ca ajutor de înmormântare pentru autorul lor Frantz Lazukowsky, fost membru al Societății și cu un

stagiu mai mare de 5 ani, că Judecătoria ocolului I București, prin cartea de judecată No. 221 din 10 Oct. 1917, a respins acțiunea ca nesustținută; Că reclamanții făcând apel în contra acestei cărți de judecată, tribunalul Ilfov secția IV, prin sentința atacată cu recurs, a admis acțiunea și a obligat Societatea la plata sumei pretinse;

Având în vedere că înaintea tribunalului Societatea se opunea la plata acestei sume pe motiv că Frantz Lazukowsky a rămas în urmă cu plata cotizațiunilor, datorind o sumă mai mare de 10 lei, din care cauză, după art. 12 din statutele Societății, și-a pierdut dreptul la prima de înmormântare, iar decretul de morator învocat de reclamanți nu se poate aplica, în cauză nefiind vorba de o Societate comercială, ci de un simplu ajutor;

Având în vedere că tribunalul constată mai întâi, în fapt, că este recunoscut de părți că defunctul părinte al reclamanților a fost membru al acestei Societăți, că și-a plătit regulat cotizațiile mai mult de 5 ani, până în Noembrie 1916; că în Mai 1917 a încetat din viață și că pentru acest stagiul prima de înmormântare cuvenită succesorilor este de 300 lei, potrivit art. 14 din statutele Societății; iar, în drept, tribunalul motivează că decretul din 12 Noembrie 1916 prevede un morator general aplicabil oricărei obligațiuni având la bază o sumă de bani; că acest caracter al moratorului reiese atât din modul cum este redactat acest decret, «angajamente bănești de orice natură», întinzând întinderea lui chiar la impozite, cât și din scopul și intenția ce au motivat darea acestui decret în vederea stărei de război; că acest drept fiind ridicat, în urmă, numai în privința chirilor și salariilor, urmează că el este aplicabil în speță, astfel că decăderea prevăzută de art. 12 din statute nu este operantă; că în afară de aceasta adăugă tribunalul, este și echitabil ca Societatea să plătească ajutorul cerut, fiindcă autorul reclamanților și-a îndeplinit regulat obligațiunea sa la timp mai mult de 5 ani, până în Noembrie 1916 când a încetat cu plata cotizațiunilor din cauza moratorului;

Considerând că chestiunea este de a se ști dacă decretul de morator se aplică obligațiunilor bănești la care sunt ținute membrii unei asociațiuni de asigurare mutuală față de asociație;

Considerând că după statutele Societății care formează legea părților, Societatea nu poate exercita o urmărire judecătorească pentru realizarea cotizațiilor, neavând dreptul de a chema în judecată membrii cari nu și-au plătit cotizațiunile, singura sancțiune fiind aceea prevăzută în art. 12, după care membrul care rămâne în urmă cu plata cotizațiunilor, datorând o sumă mai mare de 10 lei, va pierde dreptul la ajutor în caz de moarte;

Considerând că în asemenea asociațiuni mutuale, membrii care le compun fiind în același timp asigurați și asigurații, ei nu sunt debitorii Societății în sensul decretului de moratoriu, căci cotizațiile ce ei se obligă a plăti, pentru a se putea împărți daunele cauzate prin riscurile cari sunt obiectul asociațiunii nu constituiesc obligațiuni civile cari ar putea da naștere la o acțiune în justiție; că decretul de morator prevăzând amânarea plăților până la o lună după trecerea armatei pe picior de pace, pentru îndeplinirea angajamentelor bănești provenite din afaceri comerciale sau civile din creanțe ipotecare sau de orice natură, n'a putut înțelege și n'a putut cuprinde între angajamentele bănești care să poată fi îndeplinite și cotizațiile unei mutualități fără a căror plată regulată societarul ar fi în absolută neputință de a îndeplini îndatoririle sale și care neavând ca sancțiune constrângerea prin justiție în caz de neplată, nu pot fi îndeplinite;

Considerând că propunerea de a răspunde cotizați-

nile neachitate în trecut deodată cu cererea ajutorului nu poate îndreptăți această cerere, deoarece numai plata regulată, la termenele prevăzute de statute poate permite Societății să procure ajutoarele convenite și prin urmare numai după o asemenea plată regulată cererea de ajutor ar fi întemeiată;

Că, prin urmare, decretul de morator, cu toți termenii generali de care se servește, nu se poate aplica la cotizațiunile unei mutualități, așa că tribunalul numai printr-o greșită interpretare a dispozițiilor acelui decret și cu violarea principiilor de drept care guvernează materia asociațiunilor de asigurare mutuală, a hotărât contrariu și, prin urmare motivele de casare se găsesc întemeiate și cată să fie admise;

Pentru aceste motive, Curtea, casează etc.

NOTA. — Soluția dată în speță de Inalta Curte de Casație este inexactă, și ne mirăm cu atât mai mult, cu cât la început a fost divergență, și Curtea în complet a consacrat teoria greșită. Chestiunile de drept ce avem de analizat pentru dezvoltarea problemei sunt: 1) Care este caracterul decretului din 12 Noiembrie 1916 (No. 3100). 2) Care este efectul clauzelor conținute într'un contract de asigurare în execuția lui și în special efectul clauzei de decădere la dreptul de despăgubire, când asiguratul a rămas în urmă cu plata cotizațiilor și al clauzei că Societatea de asigurare n'are dreptul să urmărească în justiție plata acestor cotizații. 3) Care este efectul dedus din principiile generale ale Societăților de asigurare mutuală în rezolvirea speței noastre.

I. Decretul din 12 Mai 1916 spune că se acordă Societăților comerciale și civile, băncilor și comercianților precum și oricăror altor persoane pentru îndeplinirea angajamentelor bănești provenite din afaceri comerciale și civile, din creanțe ipotecare, sau de orice altă natură, contractate în țară sau în străinătate, înainte de publicarea acestui decret.... o amânare de plată până la o lună după trecerea armatei pe picior de pace. (Col. de legi ale Minist. de Just. vol. I pag. 298).

Acest text care constituie fundamentul juridic al problemei noastre este cu totul trecut sub tăcere de către Inalta Curte. Considerentele hotărârei nu-l menționează decât atunci când în treacăt citează considerentul tribunalului, care în schimb este de o precizie netăgăduită și exprimă adevărata și singura interpretare ce se poate da decretului.

În adevăr rezultă din acest considerent că decretul din 12 Noiembrie 1916, prevede un moratoriu general aplicabil oricărei obligațiuni de plată. Acest caracter e motivat în primul rând de însăși cuvintele decretului «Angajamente bănești de orice natură», și în al doilea rând de circumstanțele în care a fost dat decretul, în vederea stării de războiu.

Aceasta reese și mai mult în evidență dacă constatăm că legiuitorul nostru din considerente ce nu avem să analizăm, nu a făcut din legislația transitorie a războiului o operă de ansam-

blu, cu distincțiuni speciale și bine determinate cum a făcut spre ex. legiuitorul francez, care numai în materia prorogării termenelor de plată a dat un număr foarte mare de decrete (5 Aug., 10 Aug. 1914, 15 Dec. 1914, 20 Noiembrie 1915, 28 Febr. 1917 etc.) revenind și modificând dispozițiile prevăzute, în conformitate și în raport cu situația; nu, legiuitorul nostru a dat un decret unic în termeni generali și deci cu caracter general. Singurile restricțiuni la acest decret, și acelea făcute în mod indirect, au fost scoaterea din prevederile lui a plăților chiriilor și a salariilor. Orice altă distincție am încerca să facem, pentru a interpreta altfel acest decret ar fi o operă de fantezie și nu un comentariu juridic.

Dar Inalta Curte într'un alt considerent spune că în asociațiunile mutuale, membrii care le compun fiind în același timp asigurați și asigurați, ei nu sunt debitorii Societății în sensul decretului de moratoriu, căci cotizațiile ce ei se obligă a plăti pentru a se putea împărți daunele, nu constituie obligațiuni civile. Aceasta e cu desăvârșire inexact. Societățile civile sau comerciale, de asigurare cu primă sau mutuale sunt toate persoane civile distincte de membrii lor. (Lyon Caen-Renault. Tr. de droit. com. No. 123, 126, 137; Chambery, 5 Nov. 1901, Jour des Soc. 1902, p. 162) și în consecință plata acțiunilor ca și acoperirea primelor sau a cotizațiilor constituie adevărate datorii față de Societate.

Dar însăși Tribunalul a omis să precizeze caracterul juridic în întregime al decretului ce ne preocupă. Acest decret constituie una din dispozițiile legislative de *ordine publică*:

Dispozițiile acestui decret sunt motivate de considerația de interes general cari ar fi fost compromis dacă am fi putut împiedica aplicarea lui. Cu alte cuvinte, decretul se bazează pe considerente scoase din însăși definiția legilor de ordine publică (Planiol, vol. I, p. 109; Colin & Capitant, vol. I, p. 62).

Din toată această demonstrație rezultă cu precizie că decretul din 12 Noiembrie 1916 cu restricțiunile de mai sus, a fost un decret cu caracter general și de ordine publică și se aplică în lipsa unei restricțiuni speciale la plata oricărui angajament bănesc de orice natură, și deci la plata cotizațiilor datorite de membrii unei Soc. de asigurare mutuală, plată, care din punct de vedere juridic, are cu totul caracterul unei eliberări de datorie.

II. Dacă Inalta Curte însă nu s'a pronunțat direct asupra decretului din 12 Noiembrie 1916, în schimb s'a oprit și a insistat foarte mult asupra celor 2 clauze caracteristice din statutele Societăților de asigurare din speță.

a) Asiguratul decade din dreptul său la asigurare dacă rămâne în urmă cu plata cotizațiilor.

b) Societatea n'are dreptul să urmărească în justiție plata acestor cotizații.

Considerând, zice Curtea de Casație, că după statutele Societății care formează legea părților, Societatea nu poate exercita o urmărire judecătorească pentru realizarea cotizațiilor..... singura sancțiune fiind..... că membrul care rămâne în urmă cu plata cotizațiilor.... va pierde dreptul la ajutor în caz de moarte.

Faptul că Inalta Curte fără a caracteriza natura juridică a decretului din 12 Noembrie 1916, își bazează întreg raționamentul pe clauzele din statutele Societății de asigurare mutuală, considerându-le ca singure formând legea părților, violează cel mai fundamental dintre principiile dreptului comun consacrat prin art. 5 din cod. civil, care spune că nu se poate deroga prin convențiuni sau dispozițiuni particulare la legile cări interesează ordinea publică. Am văzut mai sus că decretul-lege din 12 Noembrie 1916, are această calitate și se aplică în speța noastră, și ea atare clauzele din statutele Societății de asigurare, nu pot fi ținute în considerație.

Inalta Curte se mulțumește să afirme că legiuitorul nu a putut cuprinde în decretul din 12 Noembrie 1916 între angajamentele bănești și cotizațiile unei mutualități.

Dacă aceste sume nu ar fi achitate, Societatea ar fi în absolută neputință de a îndeplini îndatoririle sale, și cu atât mai mult cu cât în dispozițiile contractului de asigurare se ridică sancțiunea constrângerii prin justiție, în caz de neplată.

În acest considerent stă toată greșeala Inaltei Curți.

În primul rând faptul că Societatea nu are acțiune pentru plata cotizațiilor ne achitate la termen, dat fiind decretul care de drept prorogă toate termenele la o lună după trecerea armatei pe picior de pace, suspendă efectul decăderii, rezultând din clauza statutelor, fără a-l suprima, ci îl deplasează la termenul nou fixat de lege. În al 2-lea rând, teama Curții de Casație că Societatea ar fi în absolută neputință de a îndeplini îndatoririle ei dacă nu s'ar plăti cotizațiile, este și ea neîntemeiată, căci dacă Societatea e în imposibilitate de a face față sinistralilor, ea însăși beneficiază de dispozițiile decretului din 12 Noembrie 1916, care în felul acesta stabilește echilibrul între părți. Societatea va plăti aceluia ce au achitat cotizațiile, atâta vreme cât fondul ei de rezervă nu va fi epuizat. Dacă altfel tribunalul a simțit aceasta, și fără să precizeze în mod direct, spune că este echitabil ca Societatea în speță să plătească ajutorul cerut, fiindcă autorul și-a îndeplinit regulat obligația sa până la Noembrie 1916. Cu alte cuvinte până la decretul din Noembrie 1916, adică atâta vreme cât convenția între părți, își avea vigoarea ei fără nici o știrbire din partea vreunei legislații speciale, asiguratul nefiind

decăzut dela dreptul de a primi asigurarea în caz de sinistru, el nu poate fi decăzut din acest drept posterior decretului, care în mod legal preschimbă termenul plății datoriei sale către Societate la o dată ulterioară.

Acest adevăr reiese cu mai multă evidentă făcând o comparație cu cele ce s'au petrecut în Franța.

Prin decretele din 10 August și 15 Decembrie din 1914, plata primelor de asigurare, nu a fost prorogată.

Cu toate acestea atât jurisprudența cât și doctrina au hotărât în mod unanim că decăderile stabilite prin polițele de asigurare contra asiguraților cari nu plătesc primele de asigurare sunt suspendate. (Circ. Minist. de Just. din 12 Aug. 1914 Journ. Off. du 13. — Trib. civ. Epinal, 26 Nov. 1915. D. 16, 2, 166; Trib. civ. Bordeaux, 21 Mars 1917, Gaz. Pal., 27 Avril 1917; Trib. civ. Seine. 5 avril 1917. Gaz. Trib., 21 Juillet, 1917; Trib. paix Paris (9e arr.), 16 Fevr. 1916. Gaz. Pal., 3 Mars 1916 — Schaffhauser, Lois Nouvelles. 1914. 1. 377 et 1915. 1. 89; Lacour, D. 1916. 2. 167; Costes, dans Garsonnet et Cézard — Bru, Tr. de proc., 3e, edit. VI, p. 959; Albert Wahl. Le droit civil et commercial de la Guerre. Tome IV, 2892, p. 114.

Această soluțiune reiese din toată legislația de războiu ca un principiu general și de ordine publică, decăderile dela un drept fiind suspendate în timpul războiului.

În rezumat și revenind la clauzele societății de asigurare din speța noastră, decăderea dela dreptul de asigurare prevăzută în cazul când asiguratul rămâne în urmă cu plata, nu poate să aibă loc, atâta vreme cât nu a sosit termenul real de plata cotizației, adică, dat fiind decretul din Noem. 1916, până la o lună după trecerea armatei pe picior de pace. În aceste condițiuni faptul că societatea n'are dreptul să ceară în justiție, plata cotizațiilor, nu constituie în lipsa executării obligațiunilor reciproce dintre asigurați și ea, decât o întrerupere provizorie și inevitabilă în circumstanțele cauzei.

III. În sfârșit Casația în mai multe considerente spune în primul rând că pentru a scoate speța noastră din cadrul decretului din Noem. 1916, Soc. de asigurare mutuală, nu este comercială ci de ajutor; în al 2-lea rând recunoaște că pentru intervalul de timp în care asiguratul în speță a plătit cotizațiile, și până la moartea sa, dacă le-ar fi plătit, ar fi avut un stagiul dând drept la o primă de înmormântare de 300 lei; în al 3-lea rând că propunerea de a achita cotizațiile neplătite în trecut deodată cu cererea ajutorului, nu poate îndreptăți această cerere, deoarece....

Aceste 3 considerente cari nu fac decât să aplice în speță, principiile generale ale societății-

lor de asigurare mutuală, sunt rău deduse. În adevăr din definiția acestor societăți ele au de scop ca în schimbul unei cotizații care variază în principiu în fiecare an și este în funcțiune de numărul sinistrelor survenite, să asigure coasociaților o sumă reprezentând pierderea ce au avut să sufere și pentru care s'au coasigurat. În consecință, dreptul la asigurare în caz de sinistru nu poate fi considerat ca ajutor dat asiguratului din partea societății. Suma ce Societatea plătește este o datorie care se naște odată cu sinistrul și ca atare greșit a dispus Casația ca și Tribunalul de altfel când a considerat asigurarea drept un ajutor.

În al 2-lea rând Casația însăși recunoaște că familia asiguratului din speța noastră avea drept după cotizațiile plătite și cele ce ar fi trebuit să plătească până la moartea asiguratului, la o asigurare de 300 de lei. Ori rezultă de aci și din definiția ce am dat mai sus asupra societăților de asigurare mutuală, cari nu au menirea de a realiza beneficii, că asiguratul din speța noastră când se prezintă să plătească deodată cotizațiile în întârziere, fără a fi decăzut, dat fiind cele ce am expus mai sus, el are dreptul să o facă și în consecință să primească asigurarea ținându-se în considerație cotizațiile ce a plătit și intervalul de timp de când plătește.

În speță este vorba de o Societate de asigurare, dând dreptul la o sumă care să servească pentru familie drept cheltueli de înmormântare pentru cel ce fusese asigurat, sumă ce mai curând sau mai târziu trebuie să fie plătită de Societate în toate cazurile.

Această sumă nu reprezintă decât capitalizarea cotizațiilor celor asigurați cu dobânzile lor. În consecință cele 300 lei pe care Casația însăși recunoaște că ar constitui asigurarea la care ar fi avut drept familia asiguratului din speța noastră, este o sumă ce din însăși principiile Societăților de asigurare mutuală și în absența unei decăderi i se cuvenea acelei familii și greșit a statuat Casația în speță, când a dispus contrariu.

EUG. EMMANUEL

Doctor în drept din Paris, Avocat

TRIBUNALUL PRAHOVA SECȚIA I

Audiența dela 30 Martie 1920

Președinția d-lui G. VENERT, Președinte

Maria G. Niță și Ilinca M. Toma, W. Funnell și I. Bedițeanu c. Soc. Româno-Americană

Jurnalul No. 2448

Concesiuni petrolifere. — Executarea hotărârilor de consolidare. — Contestații făcute de terții. — Art. 42 și urm. din legea de consolidare de la 1913.

Contestațiile făcute de terții la executarea hotărârilor de consolidare petroliferă sunt admisibile în principiu.

S'au ascultat D-nii avocați G. S. Theodorcsescu, N. Părvulescu și D. Dumitrescu din partea intimătei Soc.

Româno-Americană în desvoltarea incidentului de inadmisibilitate a contestațiunei și D-l avocat N. Constantinescu-Bordeni, din partea contestatorilor în combatere.

Tribunalul,

Având în vedere că în ședințele Tribunalului dela 10, 22 și 23 Martie 1920 urmând a se judeca contestațiunea făcută de Maria Cârstea Gheorghe Niță, și Ilinca Marin Toma cu autorizația soților lor în calitate de proprietare concedente și W. Funel și I. Bedițeanu, în calitate de concesionari cu petițiunea înregistrată la No. 27.548 din 25 August 1919 în contra executărei hotărârei de Consolidare cu No. 33/905 a Comisiunei respective din Jud. Prahova efectuată de Portărei Trib. Prahova la 5 Februarie 1907, — mai înainte de orice discuțiune în fond asupra acestei contestațiuni reprezentanții societăței intimăte, „Româno-Americană”, au ridicat și desvoltat în mod cu totul detaliat incidentul ținând la respingerea acestei contestațiuni, în prim loc ca inadmisibilă față cu dispozițiunile legii de consolidare, sus arătate; iar în al doilea rând ca tardiv făcută, în urma executărei definitive de drept și de fapt a acestei hotărâri săvârșite în conformitate cu dispozițiunile aceleiași legi;

Având în vedere concluziunile orale și scrise ale părților și actele invocate;

Având în vedere că obiectul contestațiunei în discuțiune este anularea executărei sus arătate, pe motiv că printr'ansa ca și prin hotărârea de consolidare care-i servește drept titlu, cu privire la punctele 5 și 11 din dispozitiv, societatea intimată consolidatoare înglobează în mod fraudulos și răpește din stăpânirea contestatorilor, terenurile prevăzute în contestațiune, a căror proprietate și posesiune a aparținut în totdeauna acestora din urmă;

Având în vedere că, — întemeind contestațiunea lor pe dispozițiunile art. 42 și următorii din noua lege de consolidare dela 1913, sub imperiul căreia este făcută (25 August 1919), și care texte dau în căderea Tribunalului judecarea unor atari procese, contestatorii motivează prin petițiunea introductivă, că atât executarea menționată, cât și hotărârea la care se referă, în modul arătat obținută de intimată, nu poate avea nici o tărie legală față de dâșii, terți posesori, care nu au luat în nici un chip parte la pertractarea acestor acte, și aceasta nu numai în baza principiilor din dreptul comun, pe care nici un text formal al legii excepționale de consolidare nu le înlătură, dar chiar în virtutea dispozițiunilor din această lege, care singură, în anumite împrejurări validează concesiunea emanând de la o persoană alta, decât realul proprietar al terenului dat în concesiune;

Având în vedere că în apărarea făcută în contra acestei contestațiuni reprezentanții societăței intimăte au ridicat în prim loc, după cum s'a arătat, incidentul de inadmisibilitate în principiu a contestațiunei în discuțiune, întrucât legea de consolidare dela 1904, sub imperiul căreia s'a săvârșit executarea hotărârei menționate, nu îngăduie o asemenea cale de atac a executărei hotărârilor de consolidare;

Având în vedere că deși acest incident a mai fost ridicat de reprezentanții intimătei în debaterile urmate în ședința Tribunalului dela 9 Octombrie 1919, și rezolvat de Tribunal cu această ocaziune, totuși, întrucât reprezentanții intimătei au susținut că în această chestiune de drept, nu există lucru judecat, și în consecință au desvoltat din nou în mod detaliat acest incident, Tribunalul va expune asemenea mai complect motivele pentru care găsește că acest incident nu poate fi admis;

Având în vedere că reprezentanții intimitei își inte-meiază incidentul lor pe dispozițiile art. 7 din Legea de Consolidare dela 1904 care pe de o parte, prin aliniatul său prim, exclude în mod formal calea contesta-țiunei la executarea provizorie a hotărârei date de Co-misiunea de Consolidare, ca prima instanță care judecă o asemenea afacere, iar pe de altă parte prin aliniatul penultim, stabilește caracterul de opozabilitate „Erga Omnes” al acestei hotărâri, odată executată, susținând că în această materie legea sus arătată nu cunoaște terți cărora hotărârea de consolidare să nu le fie opo-zabilă;

Văzând cuprinsul acestui text de lege care este ur-mătorul:

Art. 7. «Comisiunea se va pronunța, cel mai târziu, în termen de trei zile libere dela terminarea cercetării făcute. Hotărârea va fi executorie și nu va fi atacată prin opoziție, contestație și revizuire;

Ea va fi însă supusă apelului în termen de o lună de zile dela comunicare, fie că s'a pronunțat contradictoriu, fie că s'a pronunțat în lipsă. Curtea de Apel va judeca fără drept de opoziție în termenul de 15 zile, de urgență și cu pre-cădere.

Executarea hotărârei apelate va putea fi suspendată de Curtea de Apel, fără citarea părților, însă cu dare de cau-țiune. Deciziunea Curții de Apel este supusă recursului, în casațiune în termen de 15 zile de la comunicare, iar recur-sul va fi judecat în termen de 15 zile, de urgență și cu pre-cădere și fără drept de opozițiune;

Hotărârea executată consolidează față de ori cine dreptul de concesiune, însă nu atinge, nici nu prejudică în nimic dreptul de proprietate.

Dacă însă un terțiu va stabili judecătorește dreptul său de adevărat proprietar, față de cel ce a dat concesiunea și care până atunci trecea de proprietar, în acest caz acel ter-țiu va trebui să respecte concesiunea față de concesionari, dar va putea să-și stabilească înaintea Justiției quantumul real al redevenței ce i se cuvine pe viitor.

Având în vedere că prin acest text, — care nu este decât o urmare a inovațiilor derogatoare principiilor de drept comun stabilite prin celelalte texte anterioare, ale legii din 1904, și prin care legiuitorul dela acea epocă înțelegea să schimbe astfel în favoarea conce-sionarilor de petrol, regimul obișnuit al proprietății private, — se arată într'adevăr că hotărârea dată de Comisiunea de consolidare este executorie în momentul pronunțării ei, și nu poate fi atacată prin opoziție, contestație și revizuire;

Că această dispoziție a unui text excepțional, care aduce o atingere gravă normelor stabilite de legea co-mună, nu poate fi întinsă prin interpretare, ci din con-tră mărginită la litera strictă a textului.

Că întrucât prin acest text se vorbește numai de hotărârea executorie provizorie, pronunțată de Comi-siunea de Consolidare, ca primă instanță, fără să se spună acelaș lucru și despre hotărârea definitivă a in-stanței superioare ordinare, care judecă în apel și în mod definitiv o asemenea afacere, este evident că la această executare, reglementată în mod special prin art. 8 al legii, calea contestațiunei stabilită de dreptul comun pentru terții lezați cu ocaziunea ei, nu poate fi împiedecată;

Considerând într'adevăr că acest din urmă text, care se ocupă anume cu formalitatea executării, stabilește numai atât că „executarea” hotărârii comisiunei ră-masă definitivă se va face prin Portărei, fără soma-țiune și fără comunicarea titlului celor interesați, în termen de cel mult trei zile dela cererea părții diligente. Că nici o altă derogatiune expresă la principiile drep-tului comun în materie de executare, privind imobilele, nefiind făcută prin acest text, aplicațiunea acestor prin-cipii, cu privire la terții lezați prin executarea unei

hotărâri date într'un proces urmat între alte persoane, cată-ași avea toate consecințele;

Că soluțiunea de mai sus nu numai că nu este în-lăturată, prin dispozițiunea aliniatului penultim al art. 7 sus citat, care stabilește că hotărârea executată con-solidează față de ori cine dreptul de concesiune, dar este în mod formal aplicată de cele două aliniate ul-time ale art. 3 din acelaș lege, care vorbind de per-soanele ce urmează să fie chemate la procesul de con-solidare stabilesc următoarele:

Art. 3, aliniatul 2: «Printre persoanele ce trebuiesc citate, vor fi cuprinși neapărat atât cei cari figurează ca proprie-tari în rolurile de contribuție funciară, cât și toți acei cari vor fi citați în judecată de reclamant în intervalul de șase luni înainte de promulgarea legii, pentru pretențiuni, priv-toare la concesiunea a cărei consolidarea se cere;

«Aliniatul trei «Neindeplinirea acestei din urmă cerințe va avea de efect că hotărârea de consolidare să nu fie opozabilă acelor persoane.»

Că prin urmare aceste texte indică în mod formal o categorie de persoane, cărora hotărârea de consolidare nu le poate fi opusă, și această dispozițiune a legii, pentru a fi conciliată cu acea din art. 7 aliniatul pe-nultim, care stabilesc caracterul de opozabilitate «Erga Omnes» al hotărârei de consolidare, nu poate fi altfel înțeleasă, decât recunoscând acestor persoane posibili-tatea de a se plânger în contra ei cu ocaziunea execu-tării, căci altfel ar urma logic ca hotărârea să nu le fie nici odată opozabilă;

Că dar, numai printr'o eroare vădită s'a putut sus-ține de reprezentanții intimitei că legea de consolidare dela 1904 nu cunoaște terți în materie de executare a hotărârilor respective;

Că odată principiul admisibilității contestațiunilor la executarea unei hotărâri de consolidare, chiar sub le-gea dela 1904 fiind făcut evident, el nu poate fi mărginit pe cale de interpretare, după cum au susținut aceiași reprezentanți ai intimitei, numai la cazul ex-pres arătat de lege prin textele de mai sus, care con-stitue o aplicațiune numai a principiului menționat, in-toemai ca și cazul citat de numiții, ca fiind creiat de jurisprudență, privitor la conflictul dintre două hotărâri de consolidare rămase definitive și executate asupra aceluias teren, căci ar fi să se inverseze normele cu-noscute în materie de interpretare, după care aplica-țiunea dispozițiunilor de excepție trebuiesc restrânsă, iar nu a aceloră din dreptul comun.

Că dacă este adevărat că unele din instanțele jude-cătorești, care au avut să se pronunțe asupra acestei chestiuni, în timpul aplicațiunei legii de la 1904, au soluționat-o în sensul vederilor reprezentanților intima-tei, ceea ce a determinat desigur și pe autorul actualei legii dela 1913, să afirme în mod eronat în expunerea ei de motive, că sub imperiul vechii legii dreptul de contestație la executarea hotărârilor de consolidare era în mod general suprimat, nu este mai puțin adevărat că sunt foarte multe jurisprudențe și insensul contrariu; vezi Curtea de Apel S. IV, București, decizia 124/911, N. G. Marinescu, Vol. I, pag. 130; Casație S. II, Decizia 18/912, idem, pagina 133; Curtea de Apel S. II, București, decizia No. 5/912, Idem p. 134; Curtea de Apel S. I București, decizia 167/913; și 56/914, Idem Vol. III. p. 61 Curtea de Apel S. II, Decizia 183 și 163/914, idem, pag. 63 și 65; Curtea de Apel S. IV, București, Decizia 178/914, idem, pag. 65), și în cele din urmă Inalta Curte de Casație Secțiuni Unite prin De-cizia sa cu No. 16/915, având să se pronunțe asupra termenului de apel, ce urma să fie observat într'o ase-menea contestațiune, îi contestă implicit existența;

Că de altfel, chiar dacă Jurisprudența din timpul aplicațiunei vechii legi, sub influența spiritului de largă

avantajare a concesionarilor de petrol, în scopul pe care însuși legiuitorul îl arată prin expunerea ei de motive, ar fi aplicat, atunci legea, în sensul arătat de reprezentanții intimei, o atare împrejurare nu schimbă temeinicia în drept a celor arătate mai sus și aceasta cu atât mai mult, cu cât astăzi acest spirit larg de interpretare numai intră în vederile legiuitorului actual, care a suspendat chiar în contra concesionarilor, dispozițiunile legii de consolidare.

Că, — dacă s'a putut considera că teoria legii de consolidare prin art. 8 citat, care validează concesiunea emanând de la un simplu posesor neproprietar, contrariu dispozițiilor respective din codul civil, nu constituie o confiscare a proprietății în favoarea concesionarului și nu calcă astfel patetul nostru fundamental, cu privire la garanțiile creiate de el pentru acest drept, stătător la temelia organizațiunilor noastre sociale, — aceasta s'a petrecut desigur tocmai din pricina acestui corelativ, găsit în posibilitatea pentru terțiul posesor lezată de a face contestația la executarea unei atari hotărâri, obținute une ori cu rea credință, fără participarea lui, — teoria contrarie susținută de reprezentanții intimei creind în mod efectiv o adevărată confiscare a acestui drept, fără nici un remediu posibil pentru realul posesor și proprietar, și aceasta cu violarea flagrantă atât a principiilor constituționale, menționate, cât și a dispozițiunilor formale din aliniatele art. 3 mai sus citat;

Că prin urmare, caracterul de opozabilitate «erga omnes» al dreptului real de concesiune consolidat prin hotărâre, în acest sens numai trebuie înțeles că adică el capătă această însușire a caracterizării sale sus arătate, numai prin punerea efectivă și definitivă a concesionarului în posesiunea dreptului consolidat;

Că însăși reprezentanții societății intimei, au recunoscut prin concluziunile puse că hotărârea de consolidare, chiar rămasă definitivă prin sine singură, nu poate căpăta acest caracter de opozabilitate «erga omnes» pe care îl dobândește numai prin faptul executării; că în acest caz nu se poate în mod logic concepe, cum ar mai fi nevoie de această executare, pentru a da caracterul sus arătat, dacă cu ocaziunea efectuării ei, nimeni nu ar fi în drept să facă în contră-i nici un fel de întâmpinare;

Că dacă este adevărat, că, cu ocaziunea judecării procesului de consolidare, legiuitorul a dispus, prin art. 4, să se facă întinse publicațiuni prin jurnale, afișări și bătați de toțe, care justifică oare cum caracterul excepțional ce înțelege să dea hotărâri, de opozabilitate «erga omnes», nu este mai puțin adevărat că, același legiuitor ținând se vede seama de starea de fapt din țară la noi, unde cei mai mulți din aceia cărora publicațiunile se adresează, sunt neștiutori de carte, a stabilit prin art. 7, aliniatul penultim, că singure aceste publicațiuni nu sunt suficiente în scopul arătat și că numai hotărârea executată consolidează față de oricine dreptul de concesiune;

Că de oare ce pe de o parte acest aliniat este așezat în urma aliniatelor precedente care vorbesc de hotărârea definitivă dată de Curtea de Apel, lucru care nu se spune în aliniatul prim unde se vorbește numai de hotărârea executorie provizoriu dată, de instanța primă de judecată, comisiunea de consolidare, iar pe de altă parte întru cât este vorba de un efect atât de excepțional, aducând atingeri grave drepturilor terților persoane, astfel cum ele sunt reglementate de principiile dreptului comun, este învedereat că, chiar nelămurit de ar fi textul, aplicațiunea lui nu poate fi alt fel înțelcasă, decât că executarea la care se referă, este aceea a hotărârii rămase definitive și despre

a cărei îndeplinire se ocupă în mod formal legea prin art. 8 mai sus citat;

Că această interpretare este confirmată și de lucrările preparatorii ale textului art. 8 menționat, care stabilesc, că în proiectul de lege al Guvernului nu figurau cuvintele „rămasă definitivă” și că ele au fost în acest scop introduse de comitetul delegaților la Senat, care a dat forma definitivă actuală a textului.

Că la soluțiunea sus arătată ne conduce în mod logic nu numai analiza clară a textelor sus arătate, dar și imposibilitățile de fapt la care dă loc teza contrarie, menționate de autorul legii actuale în expunerea sa de motive, și care l'au determinat să constate formal prin noua lege, dreptul de contestațiune la executare;

Considerând în fine că chestiunea ridicată de reprezentanții intimei prin incidentul sus arătat, astfel cum a fost dezvoltată până aci în mod pur principial, prezintă pentru speța în discuțiune mai mult un interes doctrinar, de oare ce contestațiunea care făcea obiectul procesului, este introdusă la 25 August 1919, adică sub imperiul actualei legi de consolidare, de la 1913, care recunoaște formal prin art. 42 și următorii existența acestui drept de contestațiune, având procesul respectiv în judecata Tribunalului, și este evident că, admisibilitatea ca și regularitatea acestui act de procedură, urmează a fi examinată de Tribunal ținând seama de dispozițiunile legii sub care a fost introdus;

Că este tot atât de evident că, dacă executarea la care această contestațiune se referă, a rămas în mod absolut definitivă, chiar și în ce privește pe contestatori, încă din timpul aplicațiunei legi sub imperiul căreia a fost făcută, dând prin aceasta caracterul de opozabilitate «erga omnes», hotărârii la care se referă, în acest caz se va hotări desigur că atare contestațiune este inadmisibilă astăzi, însă pe motivul sus arătat, că executarea a rămas definitivă față de toată lumea, conform dispozițiunilor legii atunci în vigoare;

Că în asemenea împrejurare s'ar putea mai juridic susține că, contestațiunea făcută este tardivă, și o atare situațiune este deja adusă în examinarea Tribunalului prin cea de a doua parte a incidentului ridicat de intimată privitor la tardivitatea contestațiunei, care chestiune Tribunalul o rezolvă prin considerațiunile ce urmează;

Având în vedere, că după cum s'a arătat mai sus, cu privire la prima parte a incidentului ridicat de reprezentanții intimei, fiind bine stabilit în drept că, ceea ce formează opozabilitatea «erga omnes» a hotărârii de consolidare, chiar sub imperiul vechii legi dela 1904, nu este simpla hotărâre, ci executarea ei efectivă și definitivă, este îndubitabil că, pentru a soluționa chestiunea ridicată prin cea de a doua parte a incidentului intimei privitoare la tardivitate, urmează să se cerceteze în fapt dacă într'adevăr, după cum au arătat avocații intimei, hotărârea de consolidare a acesteia cu No. 33/905 a dobândit caracterul sus arătat de opozabilitatea «erga omnes» încă din timpul legii sub imperiul căreia s'a pertractat, cu alte cuvinte, dacă executarea acestei hotărâri a rămas definitivă față de toată lumea, prin urmare și față de contestatori;

Având în vedere că, după cum s'a spus asemenea mai sus, singurul text din legea veche de consolidare care se ocupă de formalitatea executării este art. 8 sus citat, care coroborat cu art. 17 și 18 din regulamentul acelei legi, însăreinează cu executarea hotărârii rămasă definitivă, aceleași organe prevăzute și de dreptul comun, Portăreii Tribunalului, fără alte dero-

gațiuni la principiile generale în materie de executare, de cât acelea motivate de celeritatea stabilită prin lege, în vederea realizării dreptului concesionarului, și prevăzut în mod strict prin aceste texte;

Având în vedere că, aceste derogări sunt următoarele: În prim loc, ordinul de executare, privitor la hotărârea rămasă definitivă la prima instanță, se dă nu de comisiune de consolidare, instanța căreia aparține hotărârea, ci numai de Președintele său, care este primul Președinte, sau Președintele Tribunalului, iar în al doilea rând executarea hotărârii se face în termen de cel mult trei zile dela cererea părții diligente, fără somațiune și fără comunicarea titlului celor interesați;

Că în ce privește toate celelalte condițiuni de formă și de fond urmează a fi îndeplinite cu ocaziunea acestei executări și prin care se stabilește punerea de fapt în stăpânire a concesionarului asupra terenului consolidat, întrucât legea excepțională de consolidare nu prevede nimic, este evident că se vor observa toate dispozițiunile din dreptul comun în materie de executare imobiliară pe care, derogățiunile exprese din aceste texte excepționale, nu au înțeles ale înlătura;

Că este iarăși evident, — dat fiind caracterul atât de important mai sus arătat, pe care legea de consolidare îl atribuie executării hotărârii respective —, condițiunile în care aceste acte de executare se săvârșesc în dreptul comun, au să fie cel puțin tot atât de riguros îndeplinite și în această materie; neobservarea lor atrăgând aceleași consecințe;

Că singurul act care în dreptul comun desăvârșește executarea, închizând calea contestațiunilor, ce puteau fi făcute cu ocaziunea ei, este încheierea efectuată de instanță care a ordonat executarea constatând pertractarea ei definitivă, astfel după cum prevede dispozițiunea art. 403 procedura civilă;

Că această procedură urmând neapărat să fie observată și cu ocazia executării privitoare la o hotărâre de consolidare întrucât efectul ei este și mai grav în această materie, decât în dreptul comun, căci face opozabilă hotărârea față de toată lumea, nu numai pentru cei ce au figurat ca părți în proces, — neîndeplinirea ei urmează să atragă aceleași consecințe, adică să lase deschis dreptul terțelor persoane de a se plânga în contra ei pe calea contestațiunei;

Că aplicațiunea acestor principii, care derivă în mod firesc din textele arătate mai sus, o face însuși legiuitorul noii legi dela 1913 care, prin art. 42 și următorii, dezvoltă în mod detaliat modul executării acestor hotărâri și efectele ei, constatând în mod expres dreptul terților la contestațiune;

Considerând că în speță, ordinul de executare al hotărârii sus arătate a fost dat de Primul Președinte, al Tribunalului Prahova în calitate de Președinte al instanței care a pronunțat hotărârea, conf. art. 17 din regulamentul legii respective;

Că încheierea care constată săvârșirea ultimului act de executare conform art. 403 procedura civilă, trebuie făcută de același Prim Președinte, care a ordonat executarea, iar nu de Tribunalul Prahova secția I care sub imperiul legii dela 1904 era instanță cu totul streină de materia consolidărilor;

Că dar, întrucât Jurnalul acestui Tribunal din 23 Iunie 1907 invocat de reprezentanții intimitei și care constată desăvârșirea executării, este un act, efectuat de o instanță incompetentă, el nu poate fi opus contestatorilor în conformitate cu dispozițiunile art. 735 și următorii din procedura civilă;

Că ori câteori un act de procedură constituie decăderi așa de grave pentru terțele persoane, ca acele arătate mai sus, privitor la executarea hotărârilor de consolidare forma cerută de lege pentru săvârșirea unui

asemenea act, trebuie riguros îndeplinită, iar omisiunea ei nu poate fi acoperită decât prin acte constatate ca atare de voința expresă a legii sau a părții căreia urmează să fie opusă, ceea ce nu se stabilește în cazul în discuțiune;

Având în vedere că, după cum în dreptul comun singură luare de fapt în stăpânire a bunului supus executării, oricât timp ar fi prelungită, nu-i acoperă viciul, rezultând din omisiunea îndrept a formalității mai sus arătate, și cu mai mult cuvânt când este vorba de executarea unei hotărâri de consolidare cu efecte atât de exorbitante pentru terți; împrejurarea arătată nu le poate închide singura cale de a se plânga în contra unui asemenea act, lipsit în cele mai multe cazuri de orice manifestare exterioară a îndeplinirii sale (cum este în cazul terenurilor de câmp încă neexplorate);

Că întrucât dar executarea hotărârii de consolidare în discuțiune nu a fost încă în mod legal desăvârșită, contestatorii sunt și astăzi în termen să opue în contră-i obiecțiunile legale ce s'ar constata ca atare pe calea contestațiunei, în mod formal recunoscută de legea actuală, și prin urmare din acest punct de vedere și cea de a doua parte a incidentului ridicat de intimată privitor la tardivitatea contestațiunei este neîntemeiată;

Având în vedere că, privitor la efectele legale definitive pe care le-ar stabili hotărârea de consolidare menționată, în legătură cu chestiunea tardivității contestațiunei, până aci discutate reprezentanții societății intimite au mai esibat și autoritatea lucrului judecat, rezultând din deciziunile Curții de Apel București cu No. 228/915, secția I, și 29/916 s. II dată între aceleași părți și asupra unei contestațiuni anterioare având același obiect;

Având în vedere că aceste deciziuni, nu analizează executarea hotărârei sus arătate din punct de vedere al regularității actului care o desăvârșește, chestiune care, după cum s'a arătat formează samburele incidentului menționat, și ca atare asupra acestui punct, excepțiunea numiților urmează a fi înlăturată;

Considerând însă că deoarece contestatorii au formulat ca motiv principal al contestațiunii de astăzi, fraudă săvârșită de societatea intimată cu ocaziunea pertractării actelor sus arătate, este evident că chiar cu formule legale de ar fi săvârșită executarea, încă fraudă stricând totul, acest mijloc de contestațiune trebuie cercetat cu precădere, și cum, asupra lui ea chestiune de fond, reprezentanții intimitei au opus asemenea autoritate lucrului judecat rezultând din aceleași hotărâri menționate, câtă a se cerceta deci în prim loc, din acest punct de vedere, efectul acestor deciziuni, chestiune care formează obiectul finelui de neprimire ridicat în ultim loc de reprezentanții intimitei și asupra căreia Tribunalului a constatat divergența de opinii arătată în dispozitivul acestui jurnal și a cărei motivare s'a redactat separat;

Pentru aceste motive redactate de d-l Judecător Al Gânțoiu;

Urmează dispozitivul Jurnalului cu No. 2448 din 30 Martie 1910.

(ss) Venert; Gânțoiu

NOTA. — Tribunalul Prahova, prin pana iscusită a d-lui judecător Al. Gânțoiu, a încercat să răstoarne toate principiile stabilite până în prezent, în materia consolidărilor petrolifere, dând o hotărâre complex greșită și cari nu poate sta nici un moment în picioare.

Intr'adevăr, prima lege a consolidărilor petrolifere din 1904, stabilește un principiu funda-

mental, care pe lângă alte câteva excepțiuni la legea dreptului comun, formează adevăratul crez juridic al legii: o hotărâre de consolidare odată executată prin punerea de fapt a concedentului în posesia terenului consolidat, este definitivă în mod absolut și nimic și nimeni nu mai poate modifica sau anula această hotărâre, *opozabilă erga omnes*, — și cu o singură excepțiune pentru proprietarul adevărat, proprietarul fonciar —, care evins sau surprins, poate cere înaintea justiției stabilirea contradictoriu a dreptului său civil și fixarea unei redevențe din exploatare, alta, decât aceea convenită prin actul de concesiune de către proprietarul aparent.

Scopul urmărit de legiuitor era arătat pe larg în expunerea de motive a legii dela anul 1904, și mai ales în dezbaterile parlamentare. Din cauza nesiguranței dreptului acordat concesionarului, a trebuit să se ia măsuri legale pentru ocrotirea acestui drept și a l pune la adăpost de orice amenințare. Prin ocrotirea minei din subsolul petrolifer se pun la adăpost și capitalurile investite în exploatarea subsolului, în interesul economiei naționale. Deci un interes economic superior, reclama și măsuri legislative speciale.

Nesiguranța dreptului de concesiune provenea din două cauze; *primo*: lipsa unui cadastru al proprietății țărănești la noi, deci nesiguranța dreptului de proprietate. *Secundo*: din cauza caracterului juridic ce se da sub regimul ordinar, dreptului de concesiune asupra minei de pe proprietățile private.

Cu ocaziunea întocmirii legii mirelor din 21 Aprilie 1895, s'a discutat și stabilit, care este natura dreptului concesionarului asupra unei mine de pe proprietățile Statului. Opiniunea care a prelevat a fost, că dreptul concesionarului este un drept imobiliar. De aci, toate consecințele juridice în privința transcrierii actelor, în privința precăderii acordată diferiților concesionari, a cesiunilor, grevărilor de sarcini, etc. El este tratat și ca un drept temporar, pentru că maximul de posesiune este de 75 ani.

În Franța, dreptul concesionarilor de mine este un drept de proprietate perpetuă (art. 7 loi du 21 Avril 1810), până la complecta sleire a minei, transmisibil, prescriptibil, susceptibil de ipotecă.

La noi, în lipsa unui text precis care să reglementeze dreptul concesionarului unei mine pe proprietățile private, a prelevat în jurisprudență, ideia, că natura acestui drept este personal, asemănând cu închirierea și dând concesionarului un drept de creanță contra proprietarului.

Grație acestei teorii, a triumfat un fapt nou: specula. Speculatorii de tot felul, au găsit un câmp liber pentru a face un izvor de câștig foarte rentabil, periclitând o întreagă industrie lăsată la discreția oamenilor de rea credință.

Prin legea consolidărilor petrolifere din 1904

s'a stabilit cu multă dreptate, că dreptul concesionarului de a exploata terenurile petrolifere este un drept real mobilier, care se păstrează prin transcrierea actului de concesiune într'un registru special, ținut la reședința Tribunalului situațiunii imobilului.

Tot odată s'a stabilit, prin art. 7 (un mare antagonist al speculanților și samsarilor petroliferi), că o hotărâre de consolidare odată executată, prin punerea în posesiune a concesionarului asupra concesiunii consolidate, — este opozabilă «erga omnes» și afară de fraudă, bine dovedită, nu astfel cum o formulează de câțiva ani, marele amator de procese în petrol, W. Funnell, — nimic nu i se poate opune. Bine înțeles că fraudă conrupe toate (fraus omnia corrumpit).

Dreptul terțiilor nu există, așa că nici un drept de contestație la executare nu există.

În câteva rare cazuri, au mai fost instanțe judecătorești, cari au permis pe baza art. 403 Pr. civ. cum este și cazul de față, — a se face contestație la executare din partea terțiului proprietar, dar nici odată, această inovație, lipsită de temei juridic, nu a triumfat și în mod regulat, Înalta Curte de Casațiune a reformat acest soi de hotărâri, menținând integral principiul care rezidă la baza acestei legislațiuni și care a fost menținut, cu ocaziunea modificării legii la anul 1913.

Prin hotărârea de față, zice redactorul ei, dacă art. 7 din vechea lege ar fi interpretat contra terțiilor (astfel cum s'a făcut de către Înalta Curte de Casațiune nota aut.), ar aduce atingere gravă (?) normelor stabilite de legea comună. Noi susținem contrarul, că principiul legii consolidărilor petrolifere a schimbat baza dreptului comun, în interesul economiei naționale, a exploatarei bogățiilor naturale ale țării și nu a sacrificat drepturile celor de bună credință, ci a pus capăt speculatorilor și relei credințe notorii.

Prin art. 7 din vechea lege dela 1904, zice redactorul hotărârei, s'a declarat opozabilă «erga omnes» hotărârea executată în mod provizoriu, nu și cea executată în mod definitiv! Ce eroare gravă de interpretare!

Motivul de admiterea contestațiunii la executare din cauză, că ultimul act de executare a fost încheiat de Primul Președinte al Tribunalului, în loc de Președintele Comisiunii de consolidare, este neresos, întrucât ambele funcțiuni se contopesc în persoana Primului Președinte, și faptul de a fi semnat într'o calitate, sau în cealaltă, nu poate fi de natură a se constata nula ordonanța de încheierea ultimului act de executare.

Înalta Curte de Casație judecând acest motiv, într'o recentă deciziune, între aceleași părți, a decis că motivul este nefondat. (Din partea Soc. Rom. Americană a pledat d-l av. Toma Stelian).

Este nesperios motivul, că art. 3 din vechea lege dela anul 1904 declarând neopozabile hotărârile față de persoanele cari nu au fost citate, și care fac parte dintre vecini, sau este chiar proprietarul concedent, a cerut implicit dreptul la contestație.

Nu poate creia excepțiuni și mai mari decât acele anume prevăzute, de oarece excepțiunile sunt enumerate și ele duc la inexistența hotărârei față de acele persoane, dar nu pot creia drepturi pentru orice terții, căci ar fi să deschidem o poartă mare, pe care să se poată introduce intrușii, cei pe cari art. 7 i-a îndepărtat cu totul.

Plecând dela o premisă greșită, redactorul hotărârei, în considerentele sale, nu face altceva decât polemizează indirect cu autorul legii consolidărilor din 1913, care spunea că legiuitorul dela anul 1904, nu admitea dreptul de contestație la executare.

Nici legiuitorul, nici jurisprudența nu a admis dreptul de contestație în favoarea unui concesionar, care profitând de o eroare făcută în primul act de concesiune, vrea să câștige, luând o nouă concesiune cu rea credință, spre a încurca pe primul concesionar, chiar dacă au trecut zeci de ani la mijloc și a l'impedica să facă exploatarea unei mine de petrol.

Legiuitorul dela anul 1913 a admis un drept de contestație la executare numai acelor cari, având asupra aceluiaș teren, o hotărâre de consolidare executată, în vedere de a se putea lichida un conflict între doi concesionari, având fiecare asupra aceluiaș teren, câte o hotărâre de consolidare executată. Scopul admiterii acestei contestațiuni este de a se anula una din cele două hotărâri și a se face posibilă exploatarea terenului concesionat.

De aci și până la dreptul terților, fără a fi existat și din partea acestora o hotărâre de consolidare executată, — este o distanță ca de la cer la pământ. Și încă aceasta pretențiune se ridică sub scutul art. 7 din vechea lege, iar nu sub noua lege!

O astfel de teorie ar sancționa triumful nedreptății și al arbitrariului, al fraudei și relei credințe, contra dreptății evidente și una ca aceasta nu se poate!

Dar iată că Inalta Curte de Casațiune este sesizată de curând de un recurs făcut de acelaș W. Funnell, într-o speță identică: contestație la executare contra unei hotărâri definitive. Motivele de recurs: exces de putere și greșita aplicațiune a art. 403 Pr. Civ.

Discutată chestiunea pentru prima oară sub această formă, pentru prima oară se tranșează această chestiune frontal. Până acum chestiunea a fost privită numai dintr-o latură a ei și nici odată nu a fost tranșată direct, pe acest motiv.

Inalta Curte stabilește jurisprudența, că contra hotărârilor executate după vechea lege dela 1904 nu există calea contestației la executare, iar după noua lege dela 1913, calea contestației există numai în cazul unui conflict între două hotărâri de consolidare executate, cu scopul evident de a se face posibilă exploatarea terenului, anulându-se una din hotărâri.

Iată considerentele:

«Considerând că din combinarea art. 399 și 403 din Pr. Civ. rezultă că după săvârșirea ultimului act de executare de autoritatea judecătorească care a ordonat executarea, partea numai poate să atace pe nici o cale executarea efectuată și confirmată: că aceeași dispozițiune este generală și nu face nici o distincțiune între cei ce au figurat în judecată la fondul pricinii, și cei ce nu au luat parte la judecată.

«Că aceste principii de drept comun urmează cu atât mai mult să se aplice în materia consolidărilor terenurilor petrolifere, cu cât legea de consolidare, pentru a asigura capitalurile afectate acestor exploatațiuni, a dat hotărârilor de consolidare executate, un caracter de opozabilitate «erga omnes» chiar față de proprietarul real, căruia îi rezervă numai un drept de redevență.

«Că contestațiunea în speță fiind introdusă după op. ani dela încheierea ultimului act de executare, Curtea dt Apel printr-o justă aplicare a art. 403 Pr. Civilă a respins-o ca tardivă.

«Considerând că după art. 7 din legea consolidărilor petrolifere din 1904, hotărârea de consolidare nu este supusă opoziției, contestațiunii și revizuirii, că la această regulă legea modificată din 1913 a făcut, prin art. 48 o singură excepțiune: în caz de conflict între doi concesionari având fiecare asupra aceluiaș teren, câte o hotărâre de consolidare executată, caz în care este admisă contestațiunea pentru anularea uneia din executări, și a se face posibilă exploatarea terenului concesionat; că în speță, recurenții neinvocând în sprijinul drepturilor lor o hotărâre de consolidare executată, dându-i nu se găsește în cazul excepțional mai sus arătat, Curtea de Apel respingând contestația, ca inadmisibilă, și din acest punct de vedere, nu a comis nici o violare de lege».

Relativ la vechiul cântec ce se invoacă mereu de acest incorijibil contestator W. Funnell, fraudă, fără a exista decât în mintea sa, Inalta Curte zice:

«Considerând că în ce privește susținerea recurenților că Soc. R. A. . . a obținut prin fraudă consolidarea, din cauză că concedenții săi nu aveau titlu, sau că nu au stăpânit în realitate, sau pentru că nu ar fi fost citați și recurenții ca proprietari fonciari, sau în fine pentru că Soc. R. Am. a cumpărat acelaș teren prin acte separate, dela mai mulți concedenți, știind că cei ce concesionaseră nu sunt proprietarii terenului, Curtea de Apel luând în examinare aceste fapte, constată și motivează pentru fiecare în parte, că nu pot fi calificate de elemente de fraudă; că aceste constatări sunt de atributul suveran al instanței de fond, și nu pot fi supuse controlului acestei Inalte instanțe». (Casație S. II-a Decizia 109 din 11 Oct. 1920).

Credem că după modul cum Inalta Curte a respins recursul, s'au fixat definitiv normele de judecată privitor la această chestiune și că pentru respectul justiției, nu vom mai vedea astfel de hotărâri, cari pun în pericol exploatarea de petrol și capitalurile investite. Mai ales în timpurile

de față când instalarea și forarea unei sonde petrolifere se ridică la suma de 2—3 milioane lei și când avem atâta nevoie de acest combustibil mondial căutat de toate țările, interesele speculanților de rea credință nu pot fi admise să prevaleze în contra intereselor generale ale țării, primejduind cea mai frumoasă industrie ce avem pentru exploatarea bogățiilor naturale ale pământului românesc.

N. G. MARINESCU

București, Ianuarie 1921

Avocat al Statului
pentru consolidările petrolifere

JUDECĂTORIA OCOL. I BUCUREȘTI

Audiența dela 11 Iunie 1920

Carte de judecată civilă No. 850

Imobil dotal. — Instrăinare nelegală. — Dacă soțul poate ataca actul? — Soluție afirmativă. — Art. 1225 c. civil.

Imobil dotal. — Instrăinare de către soț. — Vânzarea lucrului altuia. — Dacă este valabilă, când nu se transferă imediat proprietatea? — Soluție afirmativă. — Art. 1248 și urm. c. civil.

Transcripțiune. — Lipsa ei atinge valabilitatea actului încheiat între părți?

1. Conform art. 1255 cod. civ. soțul poate ataca chiar în timpul căsătoriei instrăinarea imobilului dotal, care a avut loc în cazuri neprevăzute de lege și fără formalitățile necesare.

2. Vânzarea lucrului altuia este valabilă atunci când părțile în intențiunea lor înțeleg să deroge dela efectul normal al vânzării adică al translațiunii imediate de proprietate.

3. Lipsa transcripțiunii actului nu atrage nevalabilitatea lui între părțile contractante, ci îl face pur și simplu neopozabil terților.

Judecata,

Asupra incidentului ridicat de pârât;

Având în vedere susținerile părților;

Având în vedere că, în drept, inalienabilitatea imobilului dotal este sancționată printr-o nulitate relativă și că atât timp cât durează căsătoria ambii soți au dreptul ca fiecare în parte sau amândoi împreună să atace instrăinarea imobilului dotal, ce ar fi avut loc în cazuri neprevăzute de lege și fără formalitățile necesare;

Având în vedere că acest drept în timpul căsătoriei aparține fără îndoială în primul rând bărbatului, de oarece el este administratorul legal al dotei și în această calitate posedă exercițiul acțiunilor privitoare la averea dotală, așa încât acțiunea introdusă de Elena D. Soare și Dumitru Soare personal și ca soț este bine introdusă și că prin urmare incidentul ridicat este nefondat și urmează a fi respins ca atare;

Pentru aceste motive judecata respinge incidentul.

În fond, judecata

Având în vedere actele dela dosar și susținerile orale ale părților;

Având în vedere că prin actul de vânzare aut. la No. 14277/919 atât Elena D. Soare cu autorizația soțului ei Dumitru Soare cât și Dumitru Soare personal declară că vând d-nei Alexandrina Stoicescu o porțiune din terenul situat în București str. Carol Davila No. 5,

proprietatea d-nei Elena Soare, dobândită prin actul dotal, transcris la No. 336/1877 la greșa tribunalului Ilfov, pe prețul de lei 1680 și sub condițiunea ca această vânzare să devină definitivă numai în momentul în care soții Soare vor obține dela justiție autorizarea schimbului de terenuri, cerut de ei tribunalului Ilfov și în urma căruia imobilul vândut trebuia să iasă din patrimoniul d-nei Elena Soare și de sub regimul dotal pentru a intra în patrimoniul d-lui Dumitru Soare, perfectând astfel vânzarea consimțită;

Având în vedere că deși la prima înfățișare se pare necontestabil că fiind vorba de înstrăinarea unui imobil dotal, în momentul convențiunei, vânzarea în cestiune este anulabilă potrivit dispozițiilor art. 1255 c. civ., de oarece nici nu ne găsim în cazurile de instrăinare limitativ admise de codul civil (art. 1248 și următorii) și nici nu s'au respectat formalitățile, cerute de lege pentru înstrăinarea unui imobil dotal chiar în aceste cazuri, cu toate acestea dacă examinăm cu atențiune care sunt persoanele cari au consimțit vânzarea a cărei anulare se cere și care e calitatea în care a consimțit fiecare din ele, e lesne de văzut că cel ce vinde este soțul și nu soția, că soțul instrăina un lucru ce nu era al său în momentul vânzării, dar sub condițiunea ca vânzarea să devină definitivă numai atunci când el însuși va fi devenit proprietarul acelui teren, grație schimbului a căruia autorizare fusese deja cerută tribunalului și că participarea soției la contract nu era cerută decât în scopul de a o obliga să permită cumpărătoarei intrarea imediată în folosința terenului vândut și să nu zădărnicească efectuarea schimbului ce constituia condițiunea esențială a vânzării (dacă contractul s'ar interpreta altfel nu s'ar putea înțelege nici participarea soțului personal la facerea actului și nici rațiunea pentru care se spune că vânzarea nu va fi definitivă decât în momentul în care se va fi admis de tribunal acest schimb între soț și soție; această interpretare e confirmată de către vânzător prin notificarea No. 18184/915 semnată numai de Dumitru Soare și în care se recunoaște singur, că el e vânzătorul);

Considerând pe de altă parte că, în drept, nu numai la noi, cu sistemul legiuitorului nostru, care a suprimat art. 1599 din codul francez, dar chiar în Franța, unde acest text spune că vânzarea lucrului altuia este nulă, doctrina și jurisprudența recunosc totuși că vânzarea lucrului altuia e valabilă atunci când intențiunea părților a fost nu de a opera, un transfer imediat de proprietate, ci de a crea numai o obligație în sarcina vânzătorului spre a opera acest transfer în momentul în care va fi devenit el însuși proprietarul lucrului vândut, cum e în speșa de față, și că în orice caz chiar atunci când e nulă, vânzarea lucrului altuia este lovită de o nulitate pur relativă, lăsată la facultatea cumpărătorului, așa încât urmează să examinăm valabilitatea vânzării ce se atacă, ținând seamă de principiile juridice și de natura contractului, așa cum s'a precizat mai sus și să cercetăm dacă în adevăr s'a efectuat schimbul, care trebuia să perfecteze vânzarea sau nu, și nu mai dacă nu s'a efectuat să vedem cine are calitatea să ceară anularea vânzării pentru acest motiv;

Având în vedere că după cum se poate constata din actele dela dosar acest schimb a fost autorizat prin jurnalul No. 4222 din 21 Aprilie 1915 și s'a efectuat prin contractul de schimb autentificat sub No. 6886 din 1915, întrunind toate condițiunile cerute de art. 1254 c. civ.;

Având în vedere că deși în ceea ce privește identitatea terenului este nepotrivire între acte deoarece contractul de schimb spune că terenul dotal ce se schimbă este situat în str. Carol Davila No. 7, așa după cum se arată și în actul dotal, iar actul de vânzare vor-

bește de terenul situat în str. Carol Davila No. 15, acoastă nepotrivire este acoperită și identitatea e recunoscută prin aceea că soții Soare nu au făcut nici o obiecțiune în această privință, ci din contră Dumitru Soare recunoaște prin notificarea cu No. 18184/915, dela dosar, că imobilul ce s'a vândut e tocmai acela, al cărui schimb a fost autorizat de tribunal;

Considerând apoi că obiecțiunea ridicată de reclamant cu privire la lipsa de transcriere este neserioasă, de oarece lipsa transcrierii nu atinge nici odată valabilitatea actului supus transcripției între părți, ci îl face pur și simplu neopozabil terților, cari au contractat cu una din părți în necunoștința lui, părțile în orice caz neputând niciodată invoca neîndeplinirea acestei formalități, creiată exclusiv în interesul și pentru siguranța terților, așa încât și din acest punct de vedere schimbul de care ne ocupăm este perfect valabil și urmează a fi considerat ca atare;

Având în vedere că așa fiind Elena D. Soare a încetat a mai fi proprietara terenului în litigiu, deoarece acest teren a ieșit din patrimoniul său și deci de sub regimul dotal, trecând în patrimoniul soțului său în schimbul terenului acestuia din str. Carol Davila, 10, așa încât acțiunea de față în ce privește pe soție, urmează a fi respinsă dela început și chiar numai pentru acest motiv și anume că d-sa numai avea calitatea și nici interes să atace vânzarea acestui imobil, din moment ce posterior vânzării a consimțit de bună voie și în mod valabil la înstrăinarea lui în favoarea soțului;

Considerând că prin efectuarea schimbului de care ne-am ocupat mai sus vânzarea consimțită de Dimitrie Soare, așa cum am analizat o noi, a devenit perfectă și definitivă, că prin efectul acestei operațiuni terenul în litigiu a încetat de a mai fi dotal, și că sub raportul valabilității vânzării ce se atacă acest imobil a încetat a mai avea acest caracter cu efect retroactiv, dela data actului de vânzare, așa încât motivul de nulitate, fondat pe caracterul de imobil dotal, pe care reclamantii și-au întemeiat acțiunea este nefondat, căci în baza efectului retroactivității obiectul vânzării e considerat a nu fi avut niciodată caracterul de imobil dotal și prin urmare acțiunea urmează a fi respinsă nu numai față de soție ci și față de soț.

Pentru aceste motive judecata, respinge ca nefondată acțiunea etc.

Judecător (s) *Paul G. Rarincescu.*

NOTA. — Dintre punctele de drept atinse în această remarcabilă hotărâre, fără îndoială cel mai important este acel privitor la valabilitatea vânzării lucrului altuia. Această chestiune nerezolvată prin nici un text expres de lege și soluționată numai de doctrină și prin câteva decizii mai vechi ale Curței de Casație și ale diferitelor Curți și Tribunale, este astfel din nou adusă în discuțiune prin sus citata hotărâre.

Se știe că din cauza principinui fundamental care stabilea o absolută separațiune între actele generatoare de obligațiuni și actele translativă ori constitutive de drepturi reale, vânzarea lucrului altuia era permisă atât în dreptul roman cât și în vechiul drept francez și român.

Codul Napoleon consacrand însă vânzarea ca o instituțiune juridică hibridă, contopind în ea ambele efecte, atât obligatoriu cât și translativ, ceeace în dreptul anterior era rezultatul a două acte juridice distincte, s'a părut redactorilor lui ca ceva oarecum ilicit, vânzarea unui lucru care se găsește în patrimoniul altuia, de aci prohibițiunea și nulitatea vânzării lucrului altuia, declarată în art. 1599 c. civ. fr.

Se mai cunoaște încă și controversa născută la noi atât din cauza nereproducției art. 1599 c. civ. fr., cât și din nereproducțiunea cu ocazia elaborării codului nostru com., a art. 59 din codul com. italian, care declară în mod expres o asemenea vânzare valabilă. Prima omisiune ar face să se nască presumpțiunea, că o asemenea vânzare este valabilă, a doua însă face să se nască imediat o presumpțiune contrară, neputându-se astfel stabili nici o intențiune a legiuitorului, chestiunea a rămas să fie rezolvită cu ajutorul principiilor generale ale dreptului.

Din capul locului atât la noi cât și în Franța se face o distincțiune esențială: deoparte între vânzarea cu caracter roman, pur generatoare de obligațiuni, ori neimediat translativă de proprietate, și de altă parte vânzarea translativă, cu caracter modern consacrată de codul Napoleon.

În prima ipoteză vânzarea lucrului altuia este perfect valabilă. În a doua ea este considerată nulă. Dar această nevalabilitate care în Franța este declarată expres în art. 1599, fără ca totuși din cauza redacțiunii lui nefericite să nu dea naștere la o sumă foarte mare de controverse, la noi urmează să se dedusă din aplicațiunea principiilor generale. Dar de aci începe controversa.

Este o nulitate absolută, în temeiul art. 966 c. civ. bazată pe neexistență de cauză? (D. Alexandresco). Este o nulitate relativă, ori anulabilitate bazată pe art. 954 c. civ. relativ la viciile consimțământului din cauza erorii esențiale? O i o simplă rezoluțiune bazată pe aplicațiunea art. 1020 și 1021 cod. civ. relativă la funcționarea clauzei rezoluției tacite din cauza neîndeplinirii obligațiunii vânzătorului de a transmite proprietatea lucrului vândut cumpărătorului (Cerban, Meliani, Ionescu-Dolj etc.).

Jurisprudența română în cele câteva decizii relative la această materie oscilează când în sensul anulabilității (Cas. Dec. 1899), când în acel al rezoluțiunii (Casația 8 Mai 1885, 1891 etc.) Ceeace este esențial însă din toată această examinare doctrinală și jurisprudențială, este că vânzarea lucrului altuia este considerată ca nevalabilă, fie că este nulă ori numai anulabilă, fie că este rezolubilă putând fi desființată imediat prin intentarea acțiunii în rezoluțiune, fără ca cumpărătorul să aștepte turburarea dreptului său.

Dar această chestiune este încă departe de a fi găsit soluțiunea ei definitivă și contrar părerei dominante de până acum, o nouă teorie își face apariția, considerând vânzarea lucrului altuia ca o operațiune licită și valabilă. Această părere este consacrată și admisă fără a fi enunțată în termeni categorici, în art. 439 și 440 din codul civil german și de codul federal elvețian. Aceasta din cauza faptului că legiuitorul german s'a apropiat cu această ocazie de principul roman al absolutei separațiuni între actele productive de obligațiuni și cele constitutive de drepturi reale și în consecință vânzarea lucrului altuia este valabilă nefiind decât un act care intră în prima categorie. Mai mult încă, actul de înstrăinare a lucrului altuia, distinct de actul de vânzare nu este nul în mod absolut deși este lipsit de orice efect, atât timp cât nu este ratificat de adevăratul proprietar. (Saleilles, Tr. d'oblig. No. 152).

Și la noi întrucât suntem lipsiți de un articol ca cel francez (1599 c. civ. fr.), trebuie să admitem o asemenea teorie a valabilității vânzării lucrului altuia.

În adevăr : 1) De esența vânzării în dreptul nostru este numai obligațiunea de a transmite proprietatea, dar nu însăși transferul de proprietate, acesta putând avea loc ori imediat ori mai târziu, și prin urmare dacă se găsesc cazuri când transferul de proprietate nu este imediat și totuși contractul rămâne valabil nu putem vedea de ce nu s'ar admite aceasta și în cazul unui lucru străin, când chiar dacă proprietatea nu este transferată imediat, poate fi transferată mai târziu. 2) Legea însăși în o sumă de articole și împrejurări recunoaște ca valabilă o asemenea vânzare : Ex. art. 117, 726, 1557, 1607, 1909 precum și în cazul vânzărilor comerciale, înstrăinărilor de imobile făcute de heredele aparent, înstrăinărilor de imobile vândute la mai mulți, valabile față de cel din urmă care a transcris.

Consecința admiterii unei asemenea teorii este că vânzarea fiind un contract valabil i se va aplica în caz de neexecutare din partea vânzătorului, a obligațiunii de a transfera proprietatea, sancțiunile prevăzute de lege, privitoare la neexecuțiunea contractelor, adică ori *exceptio non adimpleti contractus*, ori acțiunea în indemnitate pentru obținerea daunelor interese, cari daune interese în acest caz sunt pozitive, exprimând echivalentul pecuniar al prestațiunei neefectuate, și nu daune interese negative cari ar corespunde numai interesului ce-l avea cumpărătorul să nu fi contractat în condițiuni susceptibile de a i se desființa actul și a fi expus astfel la faptul de a pierde posibilitatea unor condițiuni economice avantajoase.

În sfârșit, cumpărătorul dacă preferă, poate intenta acțiunea în rezoluțiune, conf. art. 1020 și 1021, dar atunci vânzarea este desființată și nu poate obține decât daunele interese negative, așa cum au fost precizate mai sus. Această teorie este susținută de d-l Prof. Em. Antonescu (vezi Curs. dr. civil, Obligațiuni).

(Vezi în această chestiune D. Alexandresco, vol. VIII, pag. 571. M. Dumitrescu, cod. comercial No. 91 și autorii citați în aceste lucrări).

C. G. L.

BIBLIOGRAFIE

A apărut în editura Soc. an. *Curierul Judiciar*, București, 5 Rahovei.

Studiu Comparativ de Procedură Civilă de d-l Dr. Erast Mandicevski, Consilier la Înalta Curte de Casație. *Prețul 25 lei*.

A apărut în editura «Cartea Românească» **Codul de Procedură civilă al Transilvaniei**, traducere din limba maghiară de d-nii Alex. Ulvianu, Gh. Ianculovici și C. Gr. Ghițeanu, judecători în Transilvania. *Prețul lei 25*.

A apărut în editura institutului de editură : „Cartea Românească” **Colecțiunea Legilor și Decretelor-legi dela primul Parlament al României-Mari până la sfârșitul anului 1920** de M. Totirescu, Arhivarul adunării deputaților *Prețul Lei 12*.

În editura Institutului de arte grafice «Samitea» din Craiova a apărut : **68 Rapoarte Medico-Legale Model**, Ed. II, revăzută corectată și mărită de d-l dr. George Bogdan, profesor de medicină legală la Universitatea din Iași, medic legist pe lângă Trib. Iași. Un vol. 280 pag. *Prețul 28 lei*.

De vânzare la «Curierul Judiciar» unde se găsește de vânzare și **Codul penal Ungar**, tradus de d-l Procuror Ion I. Predovicu. *Prețul 15 lei* și **Procedura penală Ungară**, tradusă de d-nii Pop și Mavrodineanu, Președinte și Consilier la Curtea de apel Târgu Mureș. *Prețul 40 lei*.

Se expediază la cerere contra mandat poștal la care se va adăoga 2 lei pentru taxele poștale.

După cum am anunțat, din cauza cheltuelilor tot crescând provocate din lipsa materialelor și a scumpirei excesive a mâinei de lucru, abonamentele cu începere dela 1 Ianuarie 1921 se vor plăti astfel :

150 lei pentru avocați și magistrați

300 „ „ Autorități, Bănci și Case de Comerț.

Rugăm a ni se trimite prin *mandat poștal* costul abonamentelor, notându-se pe ector cuvintele: pentru abonamentul datorat. *Abonamentele se achit anticipat*.

Rugăm cu insistență pe onorații noștri abonați a trimite prin mandat poștal plata abonamentelor datorate, pe adresa d-lui Codreanu, la ziar, sau să plătească încasatorilor noștri D. Niculescu pentru provincie și C. Petculescu pentru capitală, singurii împuterniciți a încasa sume și libera chitanțe din registrul cu matecă prevăzut cu stampila ziarului. Pentru circumscripția Curței de Apel TG. MUREȘ (Ardeal) a binevoit a primi însărcinarea cu totul în mod onorific, distinsul nostru colaborator VL. MAVRODINEANU, consilier la acea curte, iar pentru BUCOVINA d-l ROȘCA proprietarul Librăriei Ostașul Român din Cernăuți, cari sunt autorizați a primi publicațiuni, anunțuri și abonamente și a încasa sumele cuvenite, eliberând chitanțe descărcătoare din registrul prevăzut cu stampila ziarului „Curierul Judiciar”. Rugăm a li se da tot concursul.

„CURIERUL JUDICIAR”

Blok-Notes pentru avocați, magistrați, grefieri, bune pentru notițe zilnice pentru birou, se găsesc de vânzare la Tip. „Curierul Judiciar” PREȚ REDUS 3.50 bucata.

TIPOGRAFIA SOC. ANON.

„CURIERUL JUDICIAR”

PROCURANDU-ȘI TOATE MAȘINILE și MATERIALELE NECESARE INDUSTRII GRAFICE EXECUTĂ ÎN CONDIȚIUNI IREPROȘABILE TOATE LUCRĂRILE ATINGĂTOARE de BRANȘA TIPARULUI PRECUM :

CĂRȚI de ORICE FEL, REGISTRE, IMPRIMATE de BIUROU, ETC.

BUCUREȘTI, RAHOVEI, 5 și ARTEI, 5 (lângă Palatul Justiției)